

Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Veluwe

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

Het besluit van 11 juni 2014 (PDN/2014-057; Stcrt. 2014, 17732) tot aanwijzing van de Veluwe als Natura 2000-gebied wordt als volgt gewijzigd:

1. De kaartbladen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 en 15 worden vervangen door de kaarten behorende bij dit besluit.
2. De Nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het besluit van 11 juni 2014 wordt gewijzigd op de wijze die is aangegeven in de Nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 2

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
w.g. Martijn van Dam
d.d. 29 september 2016

Dit wijzigingsbesluit en de daarbij behorende Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de bekendmaking die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en in de advertentie die wordt gepubliceerd in gedrukte media en op internet. Het wijzigingsbesluit kan digitaal worden ingezien via de website www.rijksoverheid.nl/natura2000.

Belanghebbenden die hun zienswijze als bedoeld in artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht naar voren hebben gebracht of die het redelijkerwijs niet verweten kan worden geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen gedurende zes weken ná de bekendmaking beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Mededeling ten behoeve van de kadastrale inschrijving van dit besluit:
primaire besluit ingeschreven onder stuknummer OZ4 62954/97.

Nota van toelichting behorende bij het Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Veluwe (DN&B/2016-057 | 057 Veluwe (wijziging))

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op 10 februari 2016 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een tussenuitspraak¹ gedaan met betrekking tot het besluit voor het Natura 2000-gebied Veluwe van 11 juni 2014 (kenmerk PDN/2014-057) tot aanwijzing van de Veluwe als Natura 2000-gebied.² In de beslissing droeg de Afdeling bestuursrechtspraak de staatssecretaris van Economische Zaken op om het besluit van 11 juni 2014 te herstellen "door:

- a. een nieuw besluit te nemen ten aanzien van de begrenzing van het Natura 2000-gebied ter plaatse van het terrein "t Noorleholt", gelegen tegenover de woning aan [locatie 1] te Epe;
- b. de begrenzing van het Habitatrichtlijngebied ter plaatse van:
 - het bosje ten noorden van de begraafplaats aan de Van Oordtstraat te Nunspeet,
 - de ondergeschikte bosachtige delen die tussen de zogenoemde Hoogwolde-gebieden aan de zuidoostkant van Nunspeet liggen,
 - de gronden naast camping De Vossenbergh aan Groenelaantje 25 te Nunspeet, en
 - het motorcrossterrein in het Hendriksbos, ten oosten van de N310,alsnog toereikend te motiveren of in plaats daarvan het besluit voor die onderdelen te wijzigen;
- c. de begrenzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Veluwe" ter plaatse van het recreatiegebied Heerderstrand en de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied "Veluwe" ter plaatse van het recreatiegebied Zandenplas alsnog toereikend te motiveren of in plaats daarvan het besluit te wijzigen;
- d. ten aanzien van het ontbreken van een definitie van het begrip 'bedrijfsmatig agrarisch gebruik' en van een peildatum bij de aanvullende exclaveringsformule het besluit te wijzigen;"

Tevens heeft de Afdeling bestuursrechtspraak ten aanzien van punt a een voorlopige voorziening getroffen, namelijk dat "het gebied "t Noorleholt", gelegen tegenover de woning aan [locatie 1] te Epe binnen de begrenzing van het gebied Veluwe, zoals aangewezen als speciale beschermingszone bij besluit van 11 juni 2014, kenmerk PDN/2014-057, wordt gebracht."

1.2 Doel van het wijzigingsbesluit

1.2.1 Grenscorrecties door toepassen van de bestuurlijke lus

Met dit wijzigingsbesluit wordt gebruik gemaakt van de door de Afdeling bestuursrechtspraak geboden mogelijkheid tot herstel van het oorspronkelijke besluit. Dit betreft dus het toepassen van de bestuurlijke lus als bedoeld in artikel 8:51d van de Awb.

Met dit wijzigingsbesluit wordt de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe volgens het besluit van 11 juni 2014 (PDN/2014-057) op de volgende locaties gewijzigd:

- Op kaartblad 5 wordt het oostelijke deel van 't Noorleholt toegevoegd aan het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied. Met dit wijzigingsbesluit vervalt dan ook de door de Afdeling bestuursrechtspraak getroffen voorlopige voorziening betreffende 't Noorleholt.
- Op de kaartbladen 1 en 4 worden meerdere percelen in de gemeente Nunspeet onttrokken aan het Habitatrichtlijngebied. Het betreft percelen die in het ontwerpbesluit uit 2007 waren toegevoegd aan het Habitatrichtlijngebied dat in 2003 was aangemeld. De bescherming als Vogelrichtlijngebied blijft overigens van kracht.
- Op kaartblad 2 wordt de randzone van het recreatiegebied Heerderstrand (6,9 ha) weer toegevoegd aan het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied. Het betreft percelen die in het ontwerpbesluit uit 2007 buiten de begrenzing waren geplaatst.
- Op de kaartbladen 1 en 4 wordt de randzone van het recreatiegebied Zandenplas weer toegevoegd aan het Vogelrichtlijngebied. Het betreft die gedeelten die in 2000, ten tijde van het publiceren van het Vogelrichtlijnbesluit, uit bos bestonden. De onttrekking van de plas aan het Vogelrichtlijngebied en de

¹ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 10 februari 2016, zaaknummer 201406166/1/R2 .

² Natura 2000-besluit Veluwe (57), Stcrt.2014, 17732.

onttrekking van de plas en de boszone aan het Habitatrichtlijngebied blijven overigens ongewijzigd ten opzichte van het ontwerpbesluit.

- De, in paragraaf 3.4 van de Nota van toelichting genoemde, tekstuele exclavering van (niet op kaart geëxclaveerde) gronden die in bedrijfsmatig agrarisch gebruik zijn, vervalt.

De betreffende kaartbladen worden vanwege deze grenscorrecties vervangen door de kaartbladen 1, 2, 4 en 5 bij dit wijzigingsbesluit en de tekst van de Nota van toelichting wordt op de relevante punten aangepast (zie paragraaf 3.3).

Ten aanzien van het weer toevoegen van de randzone van het recreatiegebied Heerderstrand aan het Habitatrichtlijngebied, kan aanvullend op wat hierover is opgenomen in paragraaf 3.3 van deze Nota van toelichting nog het volgende worden toegelicht. Anders dan bij de randzone van de Zandenplas (bij Nunspeet) was de randzone van het Heerderstrand al onderdeel van het gebied Veluwe ten tijde van het plaatsen van het gebied op de Lijst van gebieden van communautair belang. Daarom moet niet worden gemotiveerd waarom deze randzone mag worden toegevoegd, maar zou juist moet worden gemotiveerd waarom het buiten de begrenzing zou moeten vallen. Nu deze randzone onderdeel uitmaakt van de bos- en natuurterreinen van de Veluwe (die de basis vormen voor de begrenzing als Habitatrichtlijngebied volgens paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting van het oorspronkelijke besluit), kan die motivering bij nader inzien niet worden gegeven, zodat de aanvankelijke grenscorrectie in het ontwerpbesluit ten dele is teruggedraaid (namelijk voor zover het de strook bos aan de oost- en zuidzijde betreft).

Ten aanzien van het vervallen verklaren van de tekstuele exclavering van gronden die in bedrijfsmatig agrarisch gebruik zijn, kan aanvullend op wat hierover is opgenomen in paragraaf 3.4 van deze Nota van toelichting nog het volgende worden toegelicht. In het besluit van 11 juni 2014 was de formulering ten opzichte van het ontwerpbesluit gewijzigd in "Gronden die in bedrijfsmatig agrarisch gebruik zijn maken geen deel uit van het Natura 2000-gebied". In de beroepsprocedure is gebleken dat de term "bedrijfsmatig agrarisch gebruik" onduidelijk is (rechtsoverweging 35.2 in de tussenuitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak). Daarnaast heeft de Afdeling bestuursrechtspraak blijkens rechtsoverweging 35.3 een fundamenteel bezwaar tegen deze manier van exclaveren: "Voorts zou het ontbreken van een peildatum betekenen dat het uitzonderen van gronden op de bij het aanwijzingsbesluit behorende kaart en het uitzonderen van gronden door middel van de aanvullende exclaveringsformule niet hetzelfde rechtsgevolg hebben. Dit terwijl met exclavering van gronden op de bij het aanwijzingsbesluit behorende kaart enerzijds en met de algemene en aanvullende exclaveringsformule anderzijds hetzelfde wordt beoogd, namelijk dat bepaalde gronden geen deel uitmaken van het aangewezen gebied. Maar als het standpunt van de staatssecretaris zou worden gevolgd, leidt dit ertoe dat agrarische gronden die door middel van de aanvullende exclaveringsformule slechts tekstueel zijn uitgezonderd van het aangewezen gebied alsnog op enig moment in de toekomst tot het aangewezen gebied zouden kunnen gaan behoren als het feitelijke gebruik daarvan wijzigt, wat met agrarische gronden die op de kaart zijn uitgezonderd niet het geval is. Voor dit onderscheid is in de Nota van toelichting bij het aanwijzingsbesluit geen motivering gegeven. Tevens zou het ontbreken van een peildatum ertoe leiden dat gronden die tot het Natura 2000-gebied "Veluwe" behoren en die pas na het nemen van het aanwijzingsbesluit bedrijfsmatig agrarisch in gebruik worden genomen, alsnog geen deel zouden uitmaken van het aangewezen gebied als gevolg van de werking van de aanvullende exclaveringsformule. De Afdeling acht het in het bijzonder vanuit het oogpunt van rechtszekerheid niet aanvaardbaar dat de begrenzing van een Natura 2000-gebied uit zichzelf zou wijzigen bij het staken of aanvangen van het bedrijfsmatig agrarisch gebruik van gronden, met een vergroting dan wel verkleining van het aangewezen gebied tot gevolg, zonder dat daar een besluit aan ten grondslag ligt." Dit alles heeft ertoe geleid dat een tekstuele exclavering van agrarische percelen is komen te vervallen. De daartoe (mogelijk) behorende percelen zijn evenmin op kaart geëxclaveerd, wat nader wordt onderbouwd in paragraaf 3.4.

1.2.2 Aanvullende grenscorrecties

Tevens wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal aanvullende grenscorrecties door te voeren.

Met dit wijzigingsbesluit wordt de begrenzing van het Natura 2000-gebied Veluwe volgens het besluit van 11 juni 2014 (PDN/2014-057) op de volgende locaties gewijzigd:

- Op kaartblad 2 worden percelen van De Leemkule toegevoegd.
- Op kaartblad 2 worden percelen van De Zandkuil toegevoegd.
- Op kaartblad 3 worden percelen langs de Drieërweg toegevoegd.

- Op kaartblad 6 worden percelen in de enclave Garderen toegevoegd.
- Op kaartbladen 6 en 9 wordt Kampeerterein Harskamperdennen toegevoegd.
- Op kaartblad 9 worden percelen van landgoed De Leperkoen toegevoegd.
- Op kaartbladen 10 en 11 worden percelen in de enclave Hoenderloo toegevoegd.
- Op kaartblad 15 worden percelen van buitenplaats Beekhuizen toegevoegd.

Al deze gevallen betreffen het weer toevoegen van Vogelrichtlijn- en Habitatrictlijngebied dat bij het ontwerpbesluit uit 2007 (in het geval van De Zandkuil) of bij het besluit in 2014 (in de overige gevallen) buiten de begrenzing was geplaatst. Deze gebiedsdelen waren dus al in 2000 aangewezen als onderdeel van het Vogelrichtlijngebied en in 2004 al op de Lijst van gebieden van communautair belang geplaatst als Habitatrictlijngebied.

Deze gevallen zijn naar aanleiding van ingestelde beroepen heroverwogen en ten dele is geconcludeerd dat het buiten de begrenzing plaatsen niet terecht was. Deze conclusie is in het verweerschrift vermeld. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft ten aanzien van deze gevallen in de tussenuitspraak op de mogelijkheid van het nemen van een nieuw besluit gewezen (rechtsoverweging 35.4): "voor zover de staatssecretaris in zijn verweerschrift de Afdeling verzoekt het beroep van GNMF gegrond te verklaren ten aanzien van een aantal percelen en terreinen, te weten de enclaves bij Garderen, De Laak, Putterweg en Hoenderloo, het landgoed De Leperkoen, de recreatieterreinen De Leemkule, Heerderstrand, De Zandkuil en Harskamperdennen, een recreatieterrein bij Beekhuizen en een aantal recreatieterreinen langs de Drieërweg bij Ermelo, wijst de Afdeling erop dat hiervoor reeds is overwogen dat het beroep van GNMF ten aanzien van deze percelen en terreinen niet-ontvankelijk is. Dit laat onverlet dat de staatssecretaris, indien hij meent dat de begrenzing van het aangewezen gebied ter plaatse van bovenstaande percelen en terreinen niet juist is vastgesteld, daartoe ambtshalve een nieuw besluit kan nemen."

De betreffende kaartbladen worden vanwege deze grenscorrecties vervangen door de kaartbladen 2, 3, 6, 9, 10, 11 en 15 bij dit wijzigingsbesluit en de tekst van de Nota van toelichting wordt op de relevante punten aangepast (zie paragraaf 3.3).

In Bijlage A van de Nota van toelichting van dit wijzigingsbesluit zijn detailkaarten opgenomen waarop de wijzigingen van de begrenzing zijn aangegeven.

Omdat het in een aantal gevallen gaat om het terugdraaien van grenscorrecties die nog niet in het ontwerpbesluit waren opgenomen en evenmin door beantwoording van een zienswijze kunnen worden gemotiveerd, wordt hierna voor deze gevallen de motivering van de wijziging gegeven³. In alle gevallen gaat het om (potentieel) leefgebied van met name bosvogels.

- Enclave Garderen tussen De Laak en Putterweg: na het ontwerp is de bebouwing op drie locaties te ruim verwijderd. Een oppervlakte van samen ongeveer 6 ha (merendeels bos) wordt aan het gebied toegevoegd. In het bestemmingsplan hebben deze locaties de bestemming natuur.
- Enclave Hoenderloo: uit een veldbezoek is gebleken dat een klein deel van de omvangrijke grenscorrectie na het ontwerp onterecht was. Het betreft vier locaties met opgaand bos (samen 5,6 ha) dat geschikt is als leefgebied voor zwarte specht en wespendif.
- Park De Leemkule, zuidwest van Hattem: de strook van 0,2 ha langs rijksweg A50 (tussen een fietspad en het kampeerterein) omvat een smalle bosstrook en een geluidswal begroeid met ruigte. De grens was in het ontwerpbesluit dwars door de bosstrook getrokken.
- Camping De Zandkuil, noord van Heerde: in het ontwerpbesluit blijkt niet alleen de camping zelf uit de begrenzing te zijn verwijderd, maar ten onrechte ook het open bos aan de westzijde (ca. 1,5 ha) dat grenst aan een bosrand langs een heideveld.
- Recreatieterreinen Drieërweg, zuidoost van Ermelo: een klein deel van de omvangrijke grenscorrectie na het ontwerp was onterecht. Het betreft een bosstrook van 2,5 ha langs de Drieërweg ter hoogte van de recreatieterreinen Kriemelkuil, Driehoek en Toverberg.
- Harskamperdennen, noord van Harskamp: dit kampeerterein bestaat uit bebouwing (vooral bij de ingang), gazons en open terrein onder de bomen. De kroonprojectie is veelal groter dan 60% waardoor het in principe geschikt is als voedselgebied voor de wespendif en mogelijk ook de zwarte specht. De exclavering wordt teruggedraaid, met uitzondering van de bebouwing rond de ingang (16,4 ha).
- Beekhuizen, ten noorden van Velp: het kampeerterein van deze buitenplaats bestaat uit smalle grasvelden te midden van hoog opgaand bos; de aanwezigheid van bebouwing is beperkt. Dit

³ De motivering voor het terugdraaien van de grenscorrectie van landgoed De Leperkoen wordt gemotiveerd in paragraaf 3.2 van Bijlage C.

kampeerterrein behoort tot het leefgebied van de wespandief. De exclavering wordt teruggedraaid, met uitzondering van de bebouwing rond de ingang (2,9 ha).

Aanvullend geldt in al deze gevallen dat ze al onderdeel vormden van het Habitatrictlijngebied Veluwe ten tijde van het plaatsen van het gebied op de Lijst van gebieden van communautair belang. Daarom zou moeten worden gemotiveerd waarom deze gedeelten buiten de begrenzing zouden moeten vallen. Nu ze echter onderdeel uitmaken van de bos- en natuurterreinen van de Veluwe (die de basis vormen voor de begrenzing als Habitatrictlijngebied volgens paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting van het oorspronkelijke besluit), kan die motivering bij nader inzien niet worden gegeven, zodat de aanvankelijke grenscorrectie in het ontwerpbesluit in meer of mindere mate is teruggedraaid.

Voor zover de weer in de begrenzing opgenomen gebiedsdelen bestaan uit bebouwing, erven, tuinen en verhardingen, blijft de tekstuele algemene exclaveringsformule (zie paragraaf 3.4 van de Nota van toelichting van het oorspronkelijke besluit) van toepassing.

1.2.3 Verduidelijking instandhoudingsdoelstelling draaihals en duinpieper

Tevens wordt naar aanleiding van de tussenuitspraak in de Nota van toelichting een verduidelijking aangebracht ten aanzien van de instandhoudingsdoelstelling voor de draaihals (A233) en duinpieper (A255). Weliswaar is het beroep tegen de instandhoudingsdoelstellingen ongegrond verklaard, maar dit betrof het niet noemen van een concreet aantal broedparen (en het volstaan met een doelstelling tot hervestiging). In rechtsoverweging 38.2 van de tussenuitspraak geeft de Afdeling bestuursrechtspraak een nadere interpretatie voor het doel en de toelichting daarop, namelijk "dat een leefgebied van voldoende gevarieerdheid en omvang [...] dient te worden beschermd en in stand te worden gehouden of te worden hersteld." Die nadere interpretatie volgt niet vanzelfsprekend uit de tekst van het besluit. Met de omvang van een leefgebied wordt in de aanwijzingsbesluiten namelijk bedoeld het daadwerkelijk door de betreffende soort gebruikte deel van een voor de betreffende soort bruikbaar leefgebied (het 'potentiële leefgebied'). Op het moment van het nemen van het besluit was er van een daadwerkelijk gebruik door de duinpieper echter geen sprake, omdat er sinds 2007 niet meer door de duinpieper wordt gebroed. Volgens de gebruikelijke interpretatie van de instandhoudingsdoelstelling zou het doel zijn: uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit van dit afwezige leefgebied. Het laatste is feitelijk onmogelijk. En het eerste zou betekenen dat in beginsel iedere toekomstige ingebruikname van leefgebied door de duinpieper, hoe klein dan ook, voldoende zou zijn om te voldoen aan de "uitbreiding", omdat dat leefgebied altijd groter zou zijn dan een afwezig leefgebied. Het 'behoudsniveau' is immers in dit specifieke geval nul hectare. De nadere duiding die door de Afdeling bestuursrechtspraak wordt gegeven, is echter bij nader inzien een betere dan die normaal gesproken zou volgen uit de letterlijke tekst van het oorspronkelijke besluit. De tussenuitspraak noopt dus tot een nadere precisering van de toelichting op het doel. Concreet betekent dit dat een *potentieel* leefgebied van voldoende gevarieerdheid en omvang dient te worden beschermd en in stand te worden gehouden of te worden hersteld, overeenkomend met de eisen die een in de toekomst hervestigde populatie duinpiepers (dus niet slechts één broedpaar) naar verwachting zal stellen. De exacte omvang en locatie(s) van dit te beschermen potentiële leefgebied dienen in het beheerplan te worden vastgesteld. Voor de draaihals geldt een wat andere situatie: de soort blijkt niet te zijn verdwenen als broedvogel. Dat neemt niet weg dat ook in het geval van de draaihals een nadere precisering van de toelichting op het doel noodzakelijk is.

1.2.4 Verduidelijking beschrijving voorkomen Blauwgraslanden

Ten slotte wordt ook van de gelegenheid gebruikt gemaakt om in de Nota van toelichting een correctie door te voeren in de beschrijving van het voorkomen van het habitattypen Blauwgraslanden (H6410) in het gebied. Deze correctie is het gevolg van het beschikbaar komen van een verbeterde versie van de concept-habitattypenkaart van het gebied.

1.3 Leeswijzer

Artikel 1 van dit wijzigingsbesluit regelt de wijzigingen ten opzichte van het besluit tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied Veluwe van 11 juni 2014, zowel ten aanzien van de bij het besluit behorende kaarten als ten aanzien van de Nota van toelichting. De concrete inhoud van die wijzigingen blijkt de Nota van toelichting bij dit wijzigingsbesluit.

Artikel 2 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

Na dit eerste inleidende hoofdstuk van de Nota van toelichting wordt verder de opzet van de Nota van toelichting van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit gevolgd, waarbij wordt vermeld waarom wijzigingen

worden doorgevoerd en hoe dat doorwerkt in het vervangen van teksten in de Nota van toelichting bij het besluit van 11 juni 2014. In deze Nota van toelichting en bijlagen zijn alleen die (onderdelen van) paragrafen opgenomen, waarin inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het besluit waarmee het Natura 2000-gebied Veluwe in 2014 is aangewezen (PDN/2014-057), zijn aangebracht. Dat besluit moet daarom worden gelezen in samenhang met dit wijzigingsbesluit. Wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke Nota van toelichting zijn aangekondigd met tussen rechte haken [...] geplaatste teksten.

Hoofdstuk 2 is weggelaten, omdat de oorspronkelijke tekst ongewijzigd blijft.

In hoofdstuk 3 wordt een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op de grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht, met de daarbij behorende tekstuele exclavering (die met dit wijzigingsbesluit beide zijn gewijzigd).

Hoofdstuk 4 bevat een correctie ten aanzien van het voorkomen van Blauwgraslanden.

In hoofdstuk 5 zijn de verduidelijkte instandhoudingsdoelstellingen voor draaihals en duinpieper opgenomen.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting drie bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit.

In bijlage A zijn detailkaarten opgenomen met alle grenscorrecties die met dit wijzigingsbesluit worden geregeld.

Bijlage B bevat een kleine correctie ten aanzien van de nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen.

In bijlage C wordt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen een nadere onderbouwing van het besluit gegeven. De gebiedsspecifieke behandeling van zienswijzen in deze bijlage beperkt zich tot de punten die direct van invloed zijn op het aanwijzingsbesluit.

De kaartbijlage omvat de nieuwe kaartbladen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 en 15 ter vervanging van de (gelijk genummerde) kaartbladen bij het besluit van 11 juni 2014.

3 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.3 Begrenzing en oppervlakte

[ter vervanging van de 1^e zin van de 1^e alinea van paragraaf 3.3 van besluit PDN/2014-057]

De begrenzing is op de bijbehorende kaart aangegeven (datum kaartproductie: 23-10-2013, gedeeltelijk gewijzigd op 02-08-2016).

[ter vervanging van de tekst achter het 5^e opsommingsteken in de 5^e alinea van paragraaf 3.3 van besluit PDN/2014-057]

- De dagrecreatieterreinen Zandenplas bij Nunspeet en Heerderstrand (resp. 7 en 39 ha) zijn uit de begrenzing verwijderd voor zover deze terreinen in 2000 (ten tijde van het publiceren van het Vogelrichtlijnbesluit) niet bestonden uit terreinen die behoren tot het leefgebied van de (vogel)soorten waarvoor het gebied is aangewezen (overigens zijn in deze gedeelten evenmin habitattypen of soorten van de Habitatrichtlijn aanwezig). De toevoeging van het Habitatrichtlijngebied rond de Zandenplas (8 ha) is ongedaan gemaakt omdat in de beroepsprocedure is gebleken dat de toevoeging na de plaatsing van het gebied Veluwe op de Lijst van gebieden van communautair belang onvoldoende onderbouwd was (deze met bomen begroeide randzone blijft echter wel onderdeel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied). (°)

[toevoeging na een nieuw 13^e opsommingsteken in de 5^e alinea van paragraaf 3.3 van besluit PDN/2014-057]

- Ten noorden van Epe is het oostelijke deel van het gebied 't Noorleholt toegevoegd aan het reeds eerder begrensde westelijke deel (2,7 ha). Het omvat een ven, heidevegetaties (onder andere behorend tot het habitatype Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, H2320) en oud dennenbos, dat behoort tot het leefgebied van wespandief en zwarte specht. (°)

[vervallen tekst in de tekst achter het laatste opsommingsteken in de 5^e alinea van paragraaf 3.3 van besluit PDN/2014-057]

Voor de overige agrarische percelen in het gebied geldt de tekstuele exclaveringsformule (zie volgende paragraaf) zoals die reeds van toepassing was op het Vogelrichtlijngebied.

[toevoeging aan de tekst achter het 1^e opsommingsteken in de 6^e alinea van paragraaf 3.3 van besluit PDN/2014-057]

Deze toevoeging is exclusief de gebiedsdelen waarvan in de beroepsprocedure is gebleken dat de toevoeging na de plaatsing van het gebied Veluwe op de Lijst van gebieden van communautair belang onvoldoende onderbouwd was (deze gebiedsdelen blijven echter wel onderdeel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

[ter vervanging van de laatste alinea van paragraaf 3.4 van besluit PDN/2014-057]

In aanvulling op de algemene exclaveringsformule gold volgens het Vogelrichtlijnbesluit uit 2000 ook een tekstuele exclavering ten aanzien van agrarische gebieden: "Gronden met een agrarische functie maken geen deel uit van de sbz. Indien deze, aaneengesloten, een oppervlakte van meer dan 100 ha beslaan, zijn ze op de kaart geëxclaveerd. Agrarische gebieden kleiner dan 100 ha zijn niet geëxclaveerd; ook deze maken geen deel uit van de sbz, omdat deze gronden geen onderdeel zijn van het leefgebied van de te beschermen soorten." In het ontwerp-Natura 2000-besluit werd dit ook van toepassing verklaard op het Habitatrichtlijngebied (hoewel deze exclaveringen wel beschermd waren vanaf het moment dat het gebied werd geplaatst op de Lijst van gebieden van communautair belang): "gronden die in agrarisch gebruik zijn maken geen deel uit van het Vogelrichtlijn- en het Habitatrichtlijngebied". Deze extra tekstuele exclavering komt met dit besluit echter te vervallen.

De reden hiervoor is dat de onderbouwing van deze tekstuele exclavering niet houdbaar is gebleken. Ten eerste is niet precies duidelijk wat onder agrarische gebieden moet worden verstaan. Blijkens de

Basisregistratie Percelen (RVO, 2015) bestaat een aanzienlijk deel van de percelen met hoofdfunctie landbouw uit natuurlijk grasland. Van de overige als agrarisch aan te merken percelen bestaat een groot deel uit blijvend grasland. Deze graslanden kunnen geschikt zijn voor een aantal vogelsoorten van open terreinen, maar bijvoorbeeld ook voor de kamsalamander. Ten tweede zijn veel bosranden en bomen langs de niet op kaart geëxclaveerde (en daarom kleine) agrarische percelen aanwezig, wat deze locaties geschikt maakt voor bosvogels. Dit leidt tot de conclusie dat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Dat wordt inmiddels bevestigd door de leefgebiedenkaarten die voor de Veluwe (en andere gebieden) zijn gemaakt⁴. Behoudens een aantal agrarische percelen aan de buitengrens van het gebied (zie paragraaf 3.3) zijn dan ook geen andere in agrarisch gebruik zijnde percelen op kaart geëxclaveerd dan die welke reeds in het ontwerpbesluit buiten de begrenzing waren gebracht.

Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).

⁴ Sierdsema, H., van Kleunen A., van den Bremer L., Sparrius L., Smit J., Gmelig Meyling A., Termaat T., Kranenbarg J., Hollander H., Zollinger R. & Stahl J. 2016. Leefgebiedenkaarten van Natura 2000-gebieden in het kader van het PAS. Sovon-rapport 2016/21. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

4 NATURA 2000-WAARDEN

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrictlijngebied

[ter vervanging van de twee volzinnen over Blauwgraslanden in de 1^e alinea van paragraaf 4.4 van besluit PDN/2014-057]

In de Leemputten bij Staverden komen blauwgraslandvegetaties voor die deels behoren tot het habitatype Blauwgraslanden (H6410) en deels tot het habitatype Kalkmoerassen (H7230). Overgangs- en trilvenen (trilvenen) (H7140A) zijn in beperkte mate aanwezig in het Wisselse Veen.

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

[ter vervanging van de instandhoudingsdoelstelling voor de draaihals in paragraaf 5.5 van besluit PDN/2014-057]

A233 Draaihals

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van (her)vestiging populatie.

Toelichting Van oudsher is de draaihals een bekende broedvogel in dit gebied, vooral door het bezetten van nestkasten. Sinds begin jaren zeventig worden nestkasten niet meer bezet, ongetwijfeld een gevolg van de sterke afname van de populatie en daarnaast een toename van het aanbod aan (dode) berken als natuurlijke nestplaats (in oude hopen van grote bonte spechten). Er heeft met fluctuaties een afname plaatsgevonden van 50-75 paren in 1990 naar 5-10 paren in 2006. Sindsdien was de soort op de Veluwe nagenoeg verdwenen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van de populatie gewenst. Deze (her)vestiging is inmiddels gestart: de laatste jaren is er bewijs voor succesvolle voortplanting. Om hoeveel broedparen het thans gaat, is echter moeilijk vast te stellen. Het is van belang dat een potentieel leefgebied van voldoende gevarieerdheid en omvang wordt beschermd en in stand wordt gehouden of waar nodig hersteld, overeenkomend met de eisen die een duurzame populatie draaihalzen naar verwachting zal stellen. Dit herstel van het leefgebied hangt samen met herstel van niet-vermeste, vrij open gebieden op de hogere zandgronden, met voldoende nestgelegenheid. De doelstellingen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310), droge heiden (H4030) en heischrale graslanden (H6230) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Aangezien Nederland zich aan de uiterste westrand van het broedareaal bevindt, en de soort zich steeds verder in oostelijke richting terugtrekt, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer duurzaam op de Veluwe zal vestigen.

[ter vervanging van de instandhoudingsdoelstelling voor de duinpieper in paragraaf 5.5 van besluit PDN/2014-057]

A255 Duinpieper

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van (her)vestiging populatie.

Toelichting Van oudsher was de duinpieper een schaarse, doch gewone broedvogel van alle stuifzanden. De Veluwe is het enige gebied in Nederland waar recent (in 2007) nog één broedpaar voorkwam. Vanaf 1998 zette een scherpe daling in van 33 broedparen in 1998 tot 5 paren in 2002. Inmiddels is de soort als broedvogel verdwenen uit het gebied. Mede gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is (her)vestiging van een duurzame populatie gewenst. Hiervoor is het van belang dat, zolang de duinpieper nog niet als broedvogel terug is, een potentieel leefgebied van voldoende gevarieerdheid en omvang wordt beschermd en in stand wordt gehouden of waar nodig hersteld, overeenkomend met de eisen die een in de toekomst duurzame populatie duinpiepers naar verwachting zal stellen. Na hervestiging is het belangrijk dat het dan in gebruik genomen leefgebied zich verder uitbreidt en/of in kwaliteit toeneemt. De doelen voor de habitattypen stuifzandheiden met struikhei (H2310) en zandverstuivingen (H2330) kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren, onder andere door herstel van stuifzandlandschappen met voldoende natuurlijke dynamiek en voldoende rust. Vanwege de ligging van Nederland aan de uiterste westflank van de Midden-Europese verspreiding en het gegeven dat de soort in alle landen in de ruime omgeving van Nederland een sterke afname laat zien, is het onzeker of de soort zich, als gevolg van herstel van het leefgebied, ook daadwerkelijk weer duurzaam op de Veluwe zal vestigen.

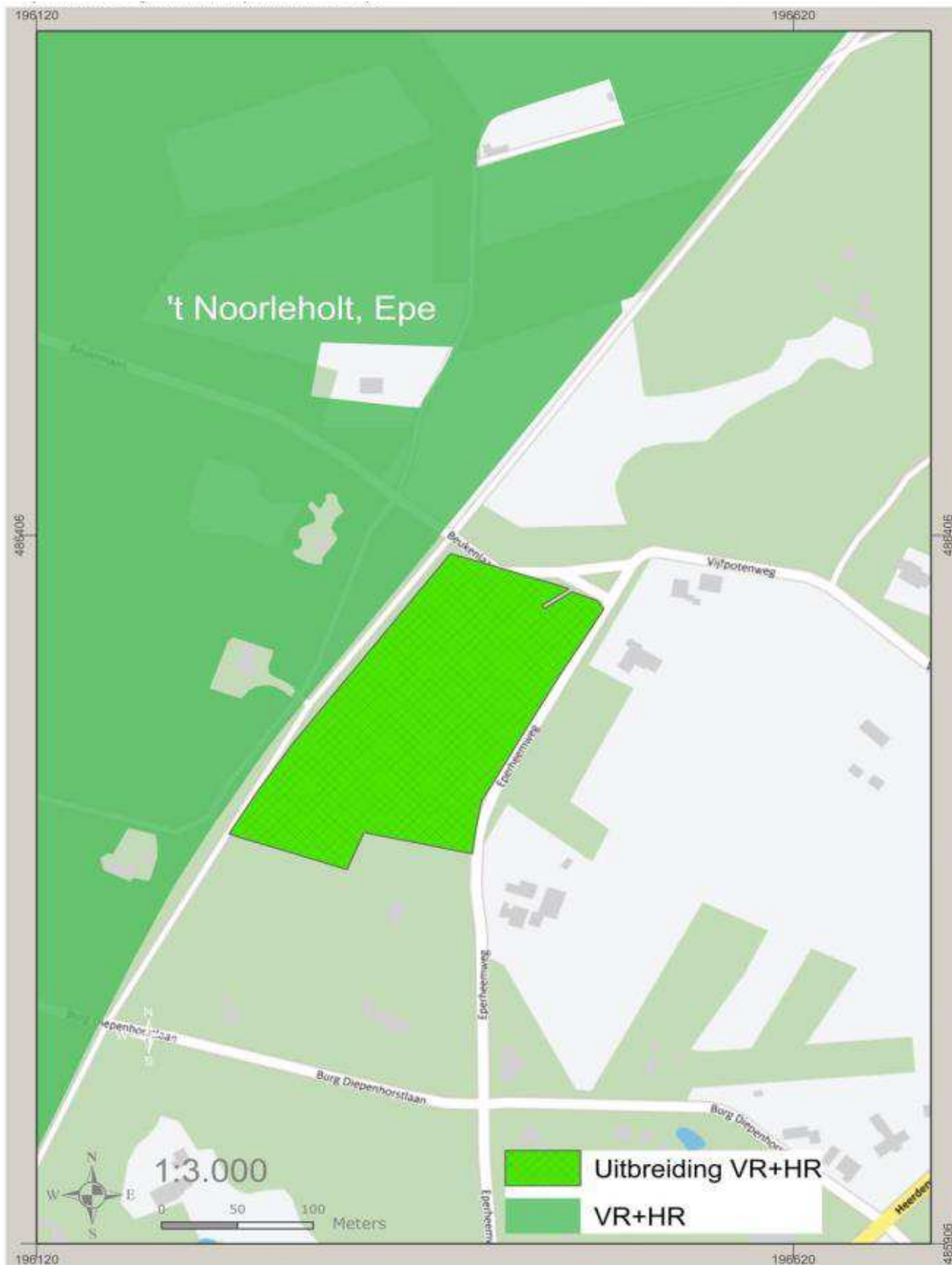
De pagina's 31, 33, 34, 38, 41, 44, 45, 47 en 51 van Bijlage A2 van besluit PDN/2014-057 dienen in samenhang te worden gezien met de correcties die zijn opgenomen in Bijlage A3. Het betreft de volgende correcties:

- pagina 31: vermindering onttrekking De Leemkule;
- pagina 33: vermindering onttrekking Zandenplas;
- pagina 34: toevoeging Noorleholt, vermindering onttrekking Heerderstrand en vermindering onttrekking De Zandkuil;
- pagina 38: vermindering onttrekking Drieërweg en vermindering onttrekking enclave Garderen;
- pagina 41: vermindering onttrekking enclave Garderen;
- pagina 44: vermindering onttrekking Harskamperdennen;
- pagina 45: vermindering onttrekking enclave Hoenderloo;
- pagina 47: vermindering onttrekking De Leperkoen;
- pagina 51: vermindering onttrekking Beekhuizen.

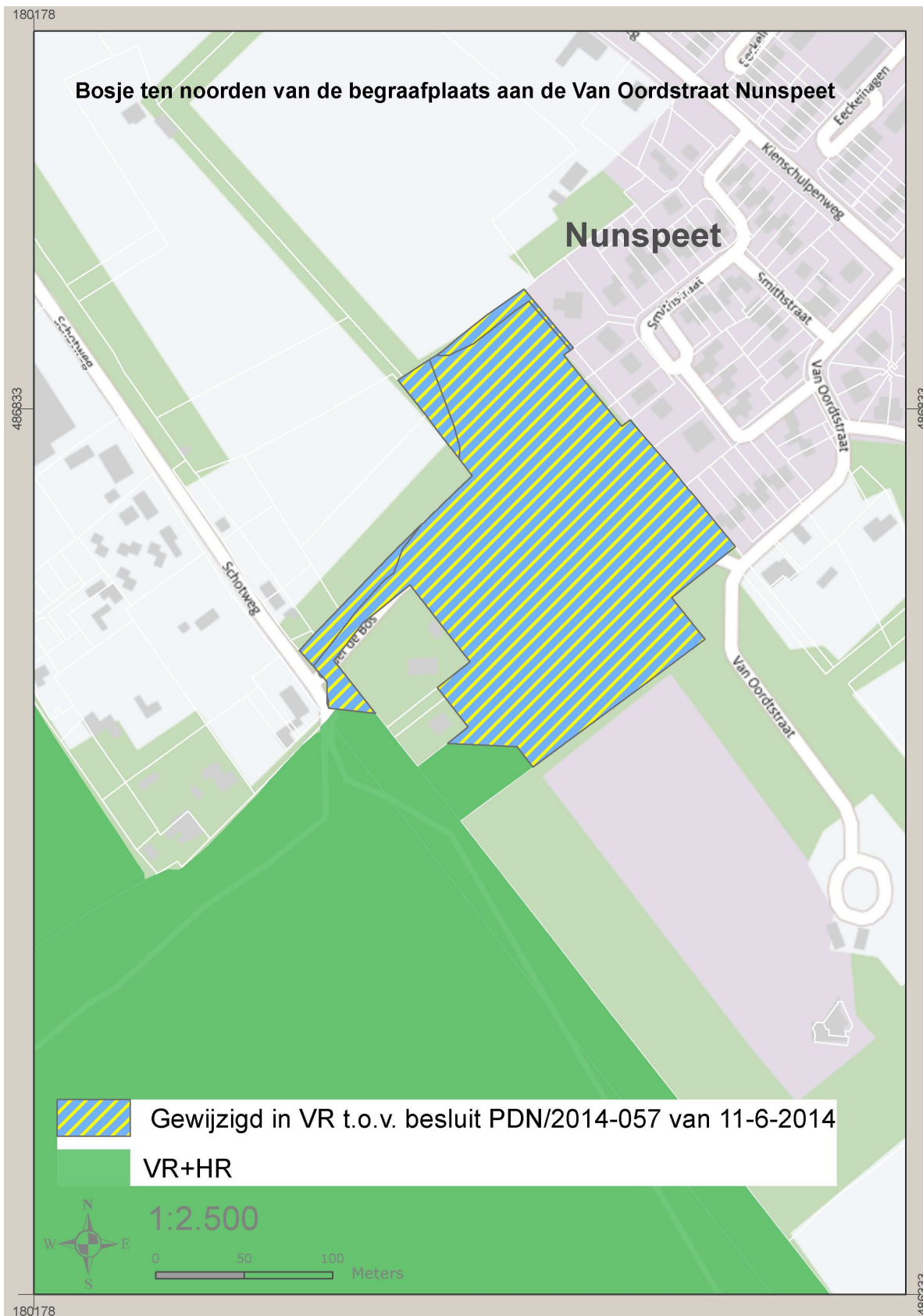
Grenswijzigingen wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Veluwe (DN&B/2016-057 | 057 Veluwe (wijziging))

Deze bijlage bevat detailkaarten van alle locaties van de in paragraaf 1.2 van deze nota van toelichting genoemde grenscorrecties ten opzichte van het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit Veluwe van 11 juni 2014 (PDN/2014-057).

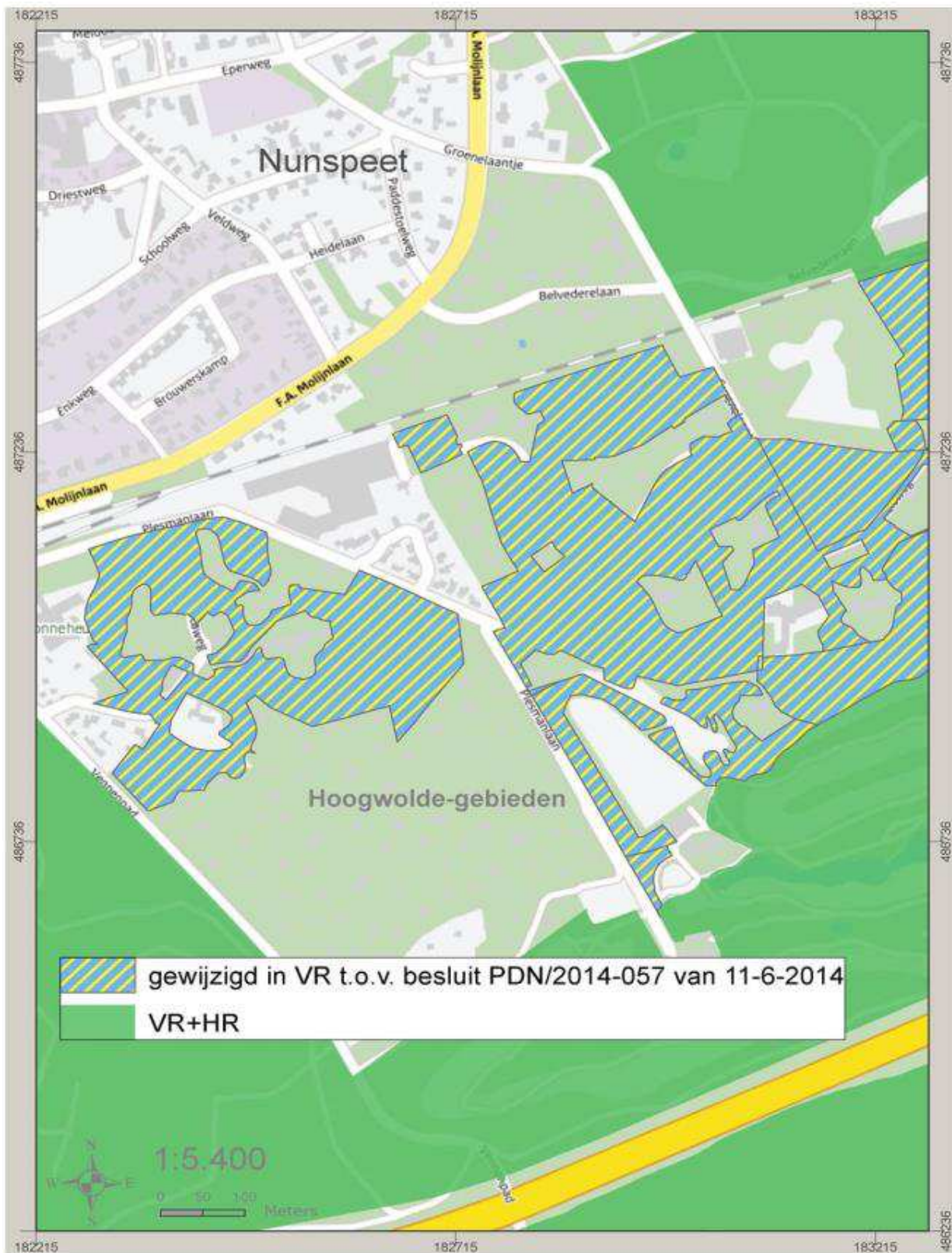
Grenscorrectie 1: oostelijk deel van 't Noorleholt, Epe

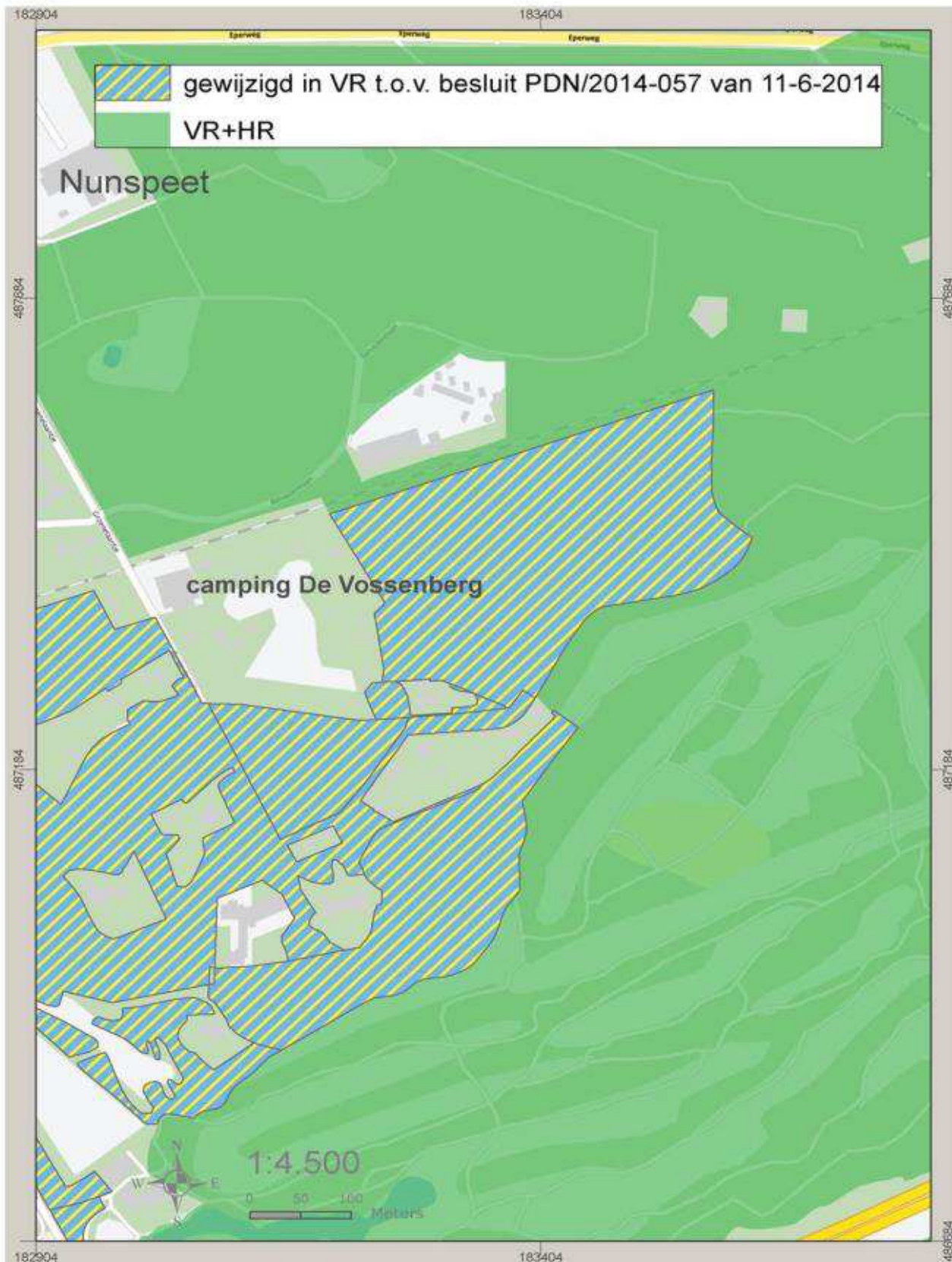
Grenscorrectie 2a: Bosje ten noorden van de begraafplaats aan de Van Oordtstraat, Nunspeet

Grenscorrectie 2b: ondergeschikte bosachtige delen tussen de Hoogwolde-gebieden, Nunspeet

Grenscorrectie 2c: gronden naast camping De Vossenberg, Nunspeet

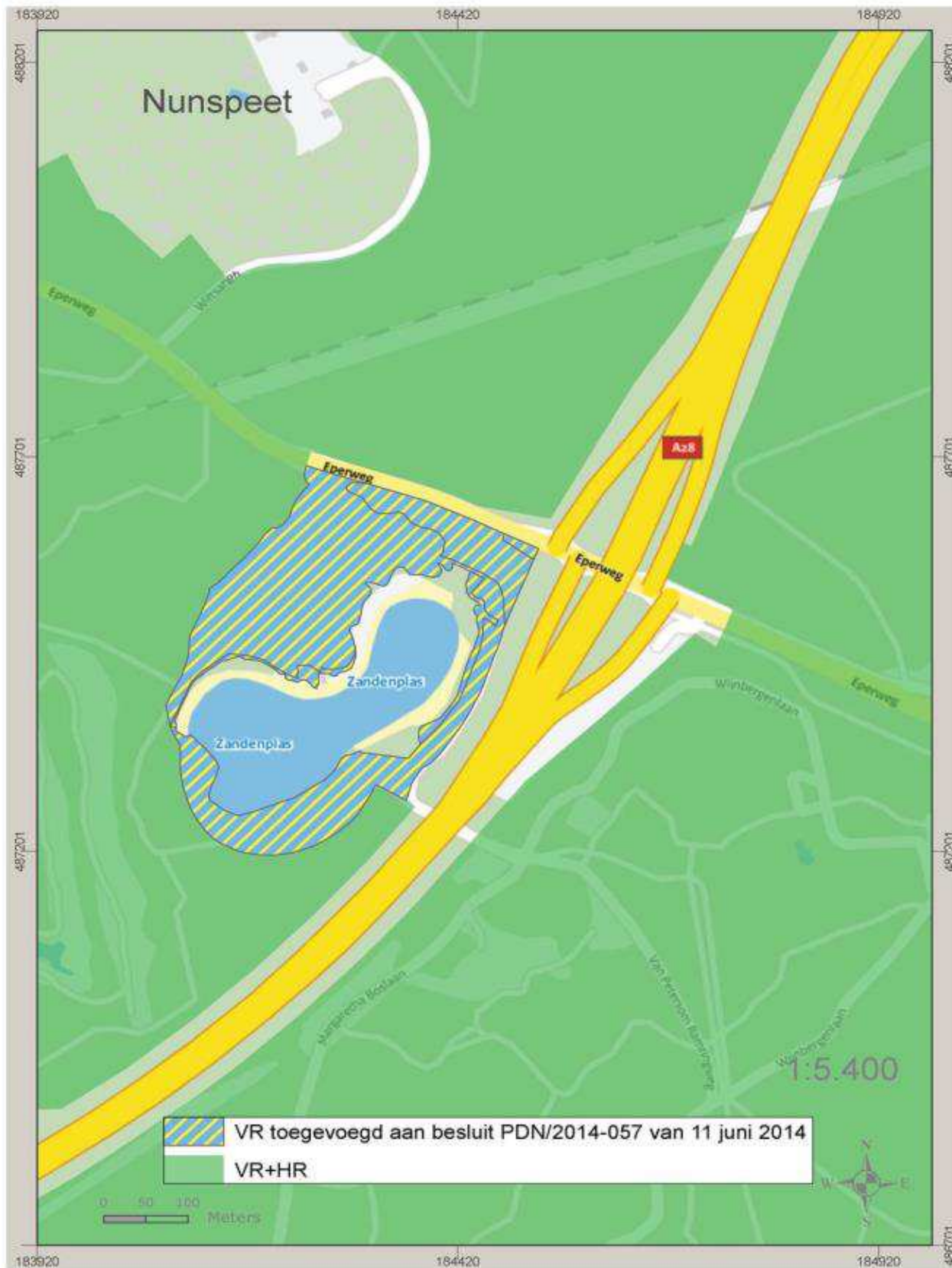
Grenscorrectie 2d: motorcrossterrein in het Hendriksbos, Nunspeet

Grenscorrectie 3: Heerderstrand, Heerde

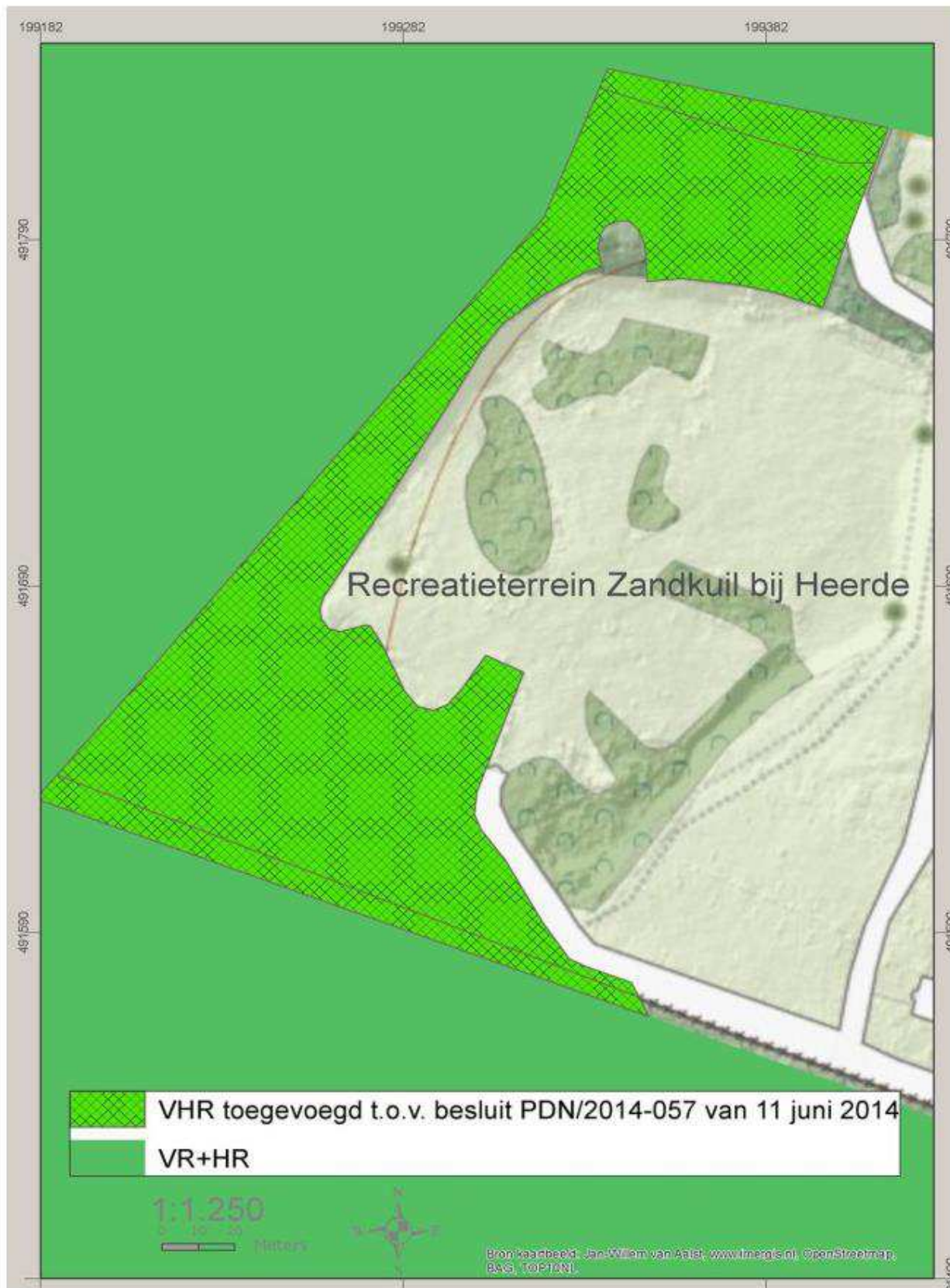
Grenscorrectie 4: Zandenplas, Nunspeet

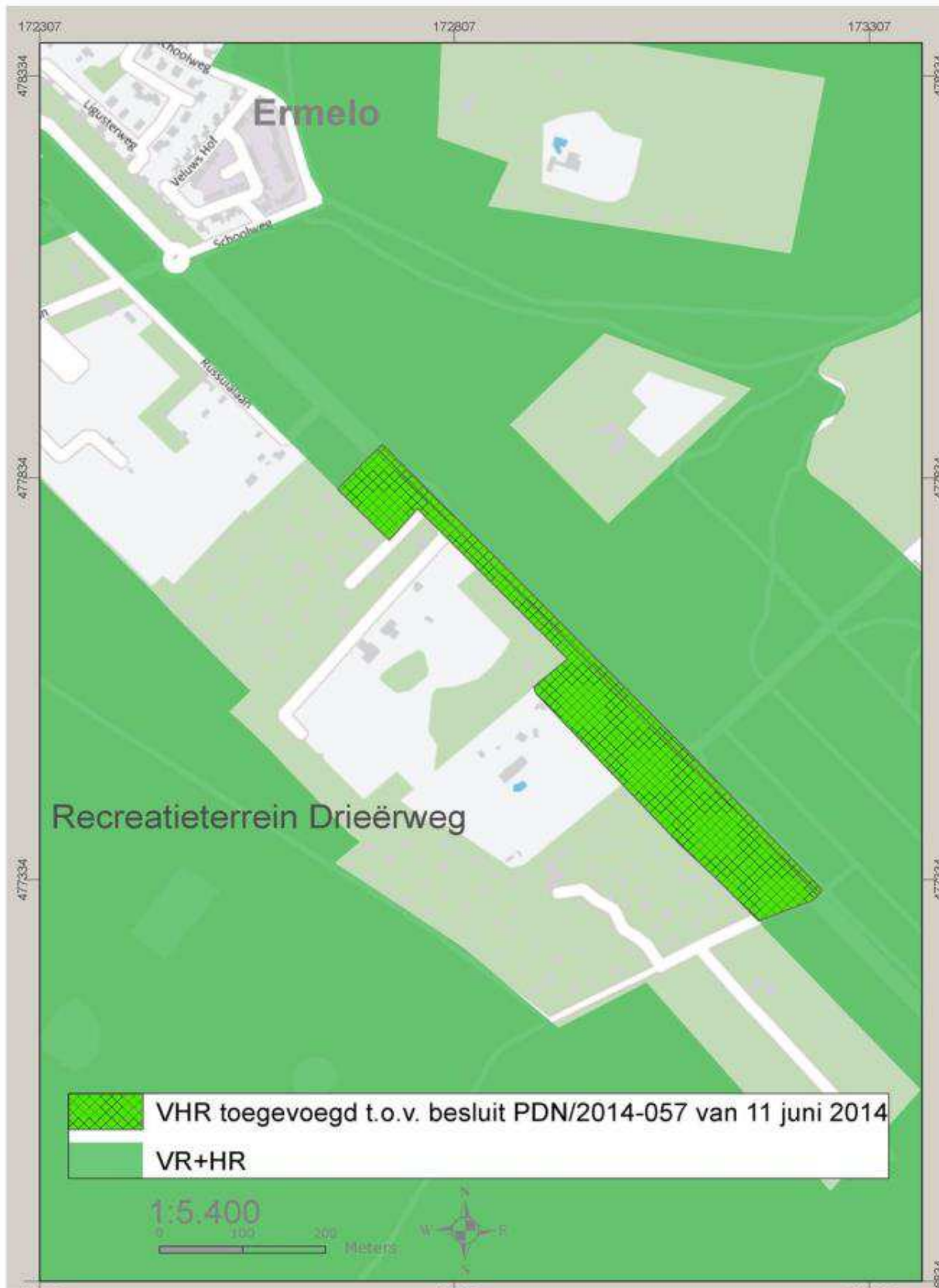
Grenscorrectie 5: Park De Leemkule, Hattem

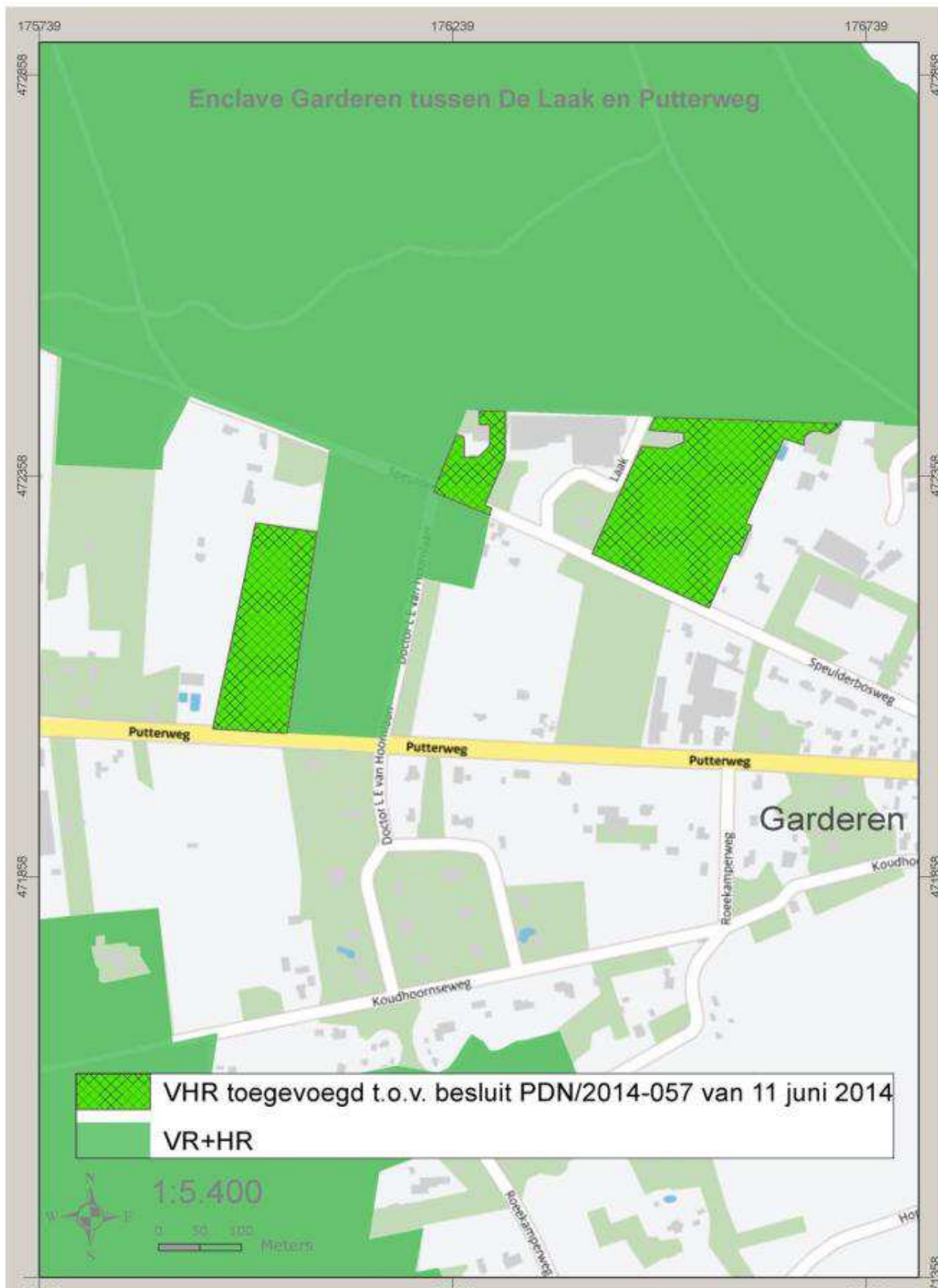
Grenscorrectie 6: De Zandkuil, Heerde

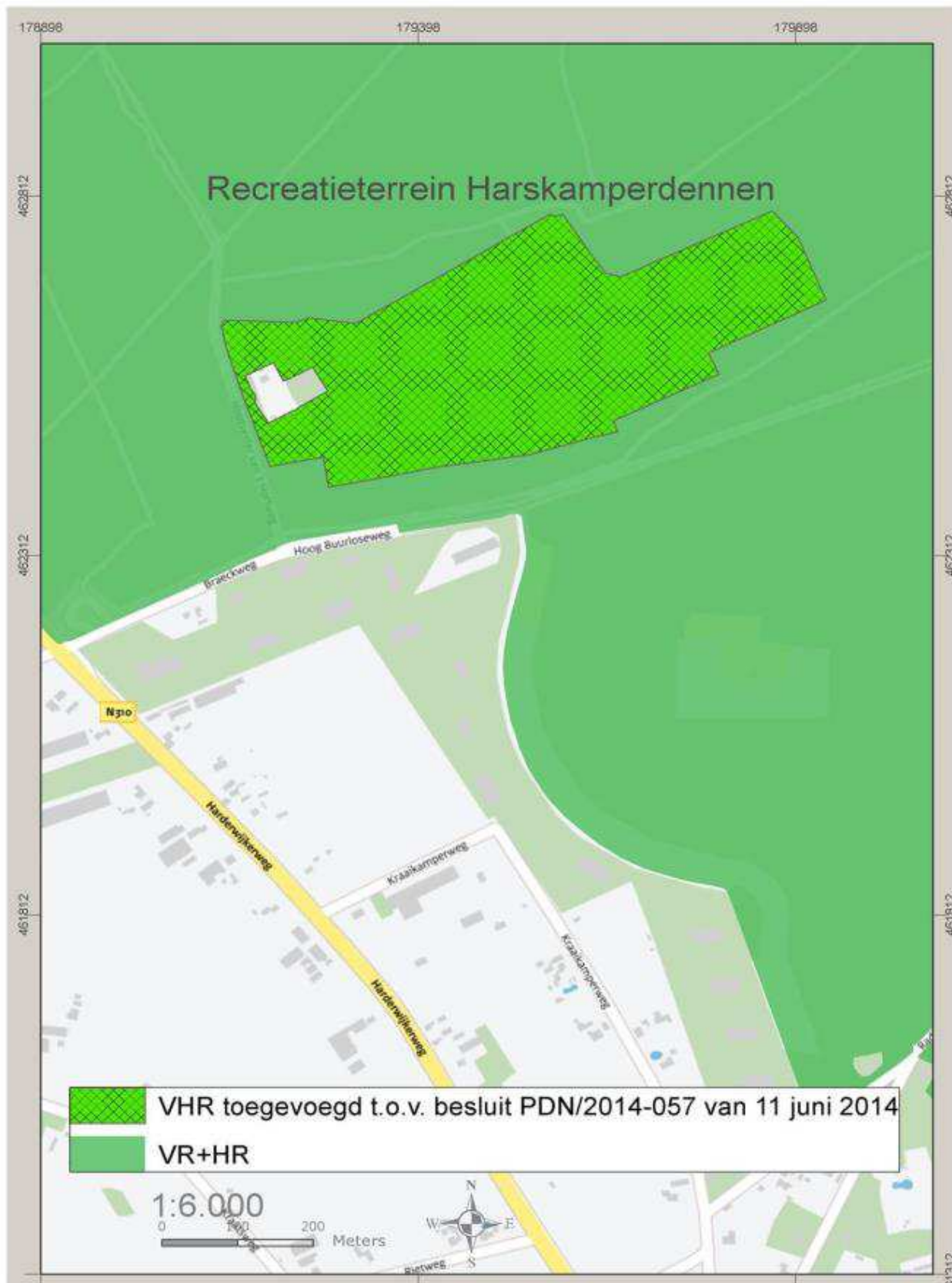
Grenscorrectie 7: bosstrook tussen recreatieterrein en Drieërweg, Ermelo

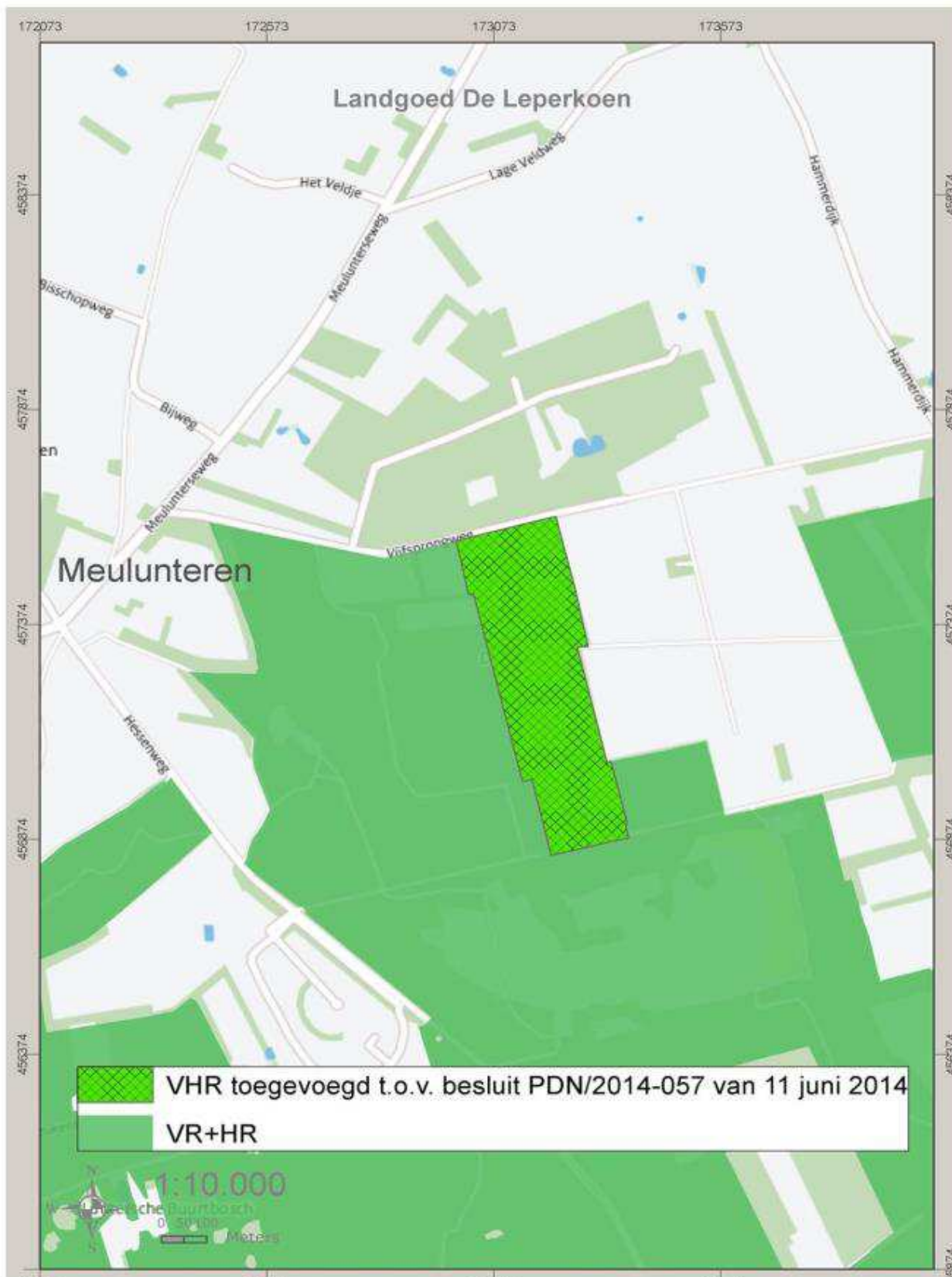
Grenscorrectie 8: enclave Garderen, tussen De Laak en Putterweg

Grenscorrectie 9: Harskamperdennen, Harskamp

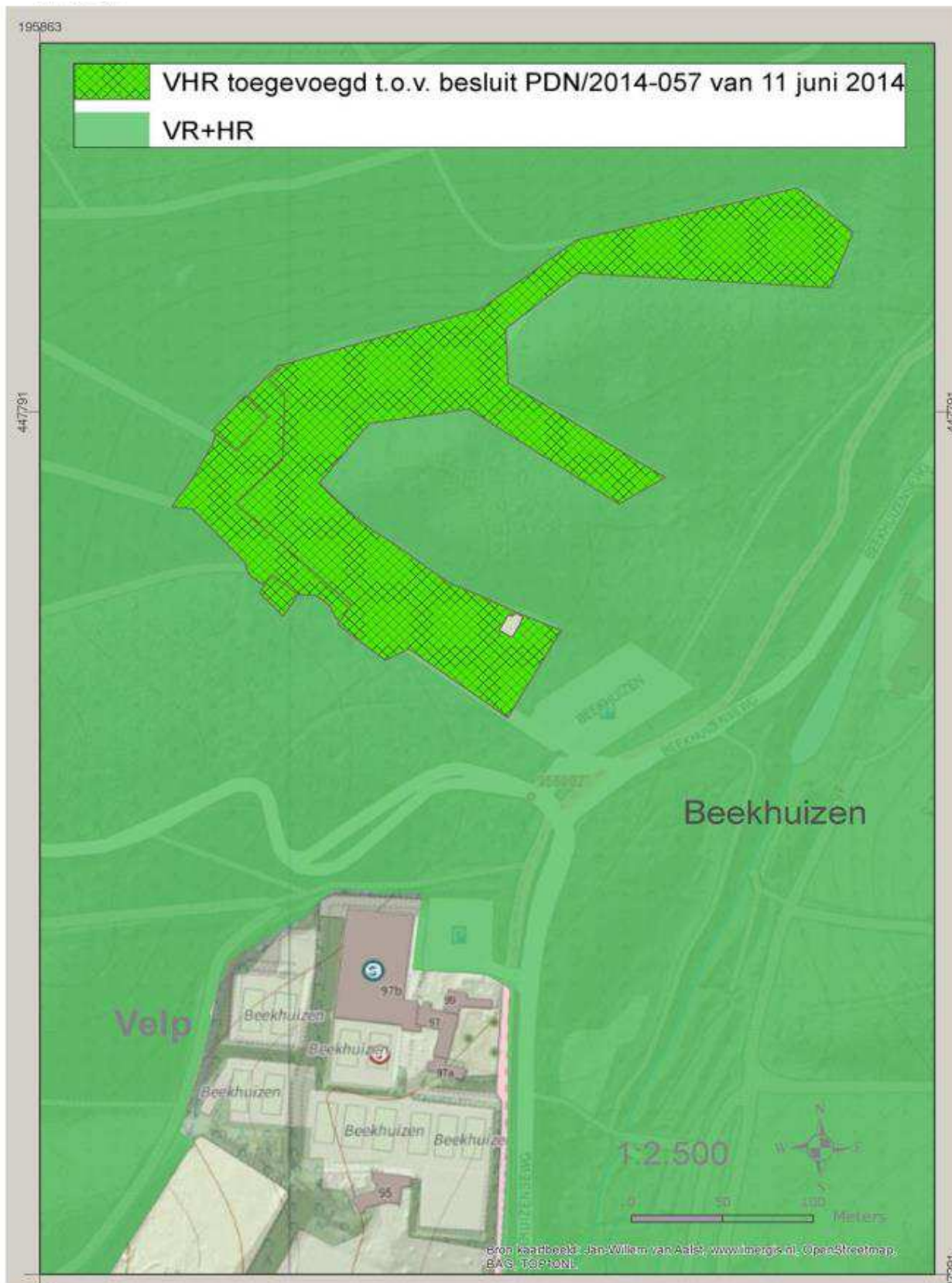
Grenscorrectie 10: Landgoed De Leperkoen, Lunteren

Grenscorrectie 11: enclave Hoenderloo

Grenscorrectie 12: Beekhuizen, Velp

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrictlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

[ter vervanging van de tekst achter het 2^e opsommingsteken in bijlage B.1 van besluit PDN/2014-057]

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype blauwgraslanden (H6410). In het gebied komen blauwgraslanden voor in de Leemputten van Staverden.

Motivering van het besluit op basis van de binnengekomen zienswijzen

3 REACTIES OVER DE BEGRENZING

3.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE BEGRENZING

[ter vervanging van de reactie op de zienswijze onder nummer 10 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Het oostelijke deel van 't Noorleholt sluit goed aan op het westelijke deel. Het voldoet aan de begrenzingscriteria voor zowel het Vogelrichtlijngebied als het Habitatrichtlijngebied en daarom is het toegevoegd aan het Natura 2000-gebied.

[toevoeging aan de reactie op de zienswijze onder nummer 22 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Aanvullend op de genoemde aanpassingen zijn de toevoegingen van het Habitatrichtlijngebied ter plaatse van het bosje ten noorden van de begraafplaats aan de Van Oordtstraat te Nunspeet, de ondergeschikte bosachtige delen die tussen de zogenoemde Hoogwolde-gebieden aan de zuidoostkant van Nunspeet liggen, de gronden naast camping De Vossenbergh aan Groenelaantje 25 te Nunspeet en het motorcrossterrein in het Hendriksbos, ten oosten van de N310 (samen 49,4 ha) ongedaan gemaakt omdat in de beroepsprocedure is gebleken dat de toevoegingen na de plaatsing van het gebied Veluwe op de Lijst van gebieden van communautair belang onvoldoende onderbouwd was.

[ter vervanging van de reactie op de zienswijze onder nummer 46 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van het besluit. In paragraaf 3.4 van deze Nota van toelichting is onderbouwd waarom de landbouwclaves die groter zijn dan 100 ha en de aan de buitenrand van het gebied gelegen landbouwgronden, waarvan minder dan de helft van de randlengte samenvalt met de bosrand, buiten de begrenzing zijn gehouden of gebracht en waarom niet aanvullend ook andere cultuurgronden buiten de begrenzing zijn gebracht.

[ter vervanging van de reactie op de zienswijze onder nummer 47 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De zienswijze heeft geleid tot wijziging van het besluit. Beide percelen zijn op kaart weer toegevoegd. Zie ook de reactie op zienswijze 46.

[ter vervanging van de tekst achter het laatste opsommingsteken in de reactie op de zienswijze onder nummer 48 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De tekstuele exclavering van agrarische percelen is overigens komen te vervallen.

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 50 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Landbouwgronden zijn tekstueel uitgezonderd (zie ook het antwoord op zienswijze 47).

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 51 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

In het gebied gelegen landbouwgronden zijn tekstueel uitgezonderd (zie ook het antwoord op zienswijze 47).

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 52 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Het betreffende perceel is tekstueel uitgezonderd (zie ook het antwoord op zienswijze 47).

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 53 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De bedoelde percelen zijn, zo lang deze agrarisch in gebruik zijn, tekstueel uitgezonderd (zie ook het antwoord op zienswijze 47).

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 54 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Voor een toelichting op de tekstuele uitzondering van landbouwgronden wordt verwezen naar het antwoord op zienswijze 47.

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 55 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Het agrarisch in gebruik zijnde deel van dit perceel is overigens tekstueel uitgezonderd (zie paragraaf 3.4 van de Nota van Toelichting).

[ter vervanging van de reactie op de zienswijze onder nummer 57 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De landbouwenclave is op kaart weer toegevoegd. Zie ook de reactie op zienswijze 46.

[vervallen tekst in de reactie op de zienswijze onder nummer 59 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

Landbouwpercelen zijn reeds tekstueel uitgezonderd zolang deze in agrarisch gebruik zijn. De uitzondering vervalt wanneer de grond uit productie wordt genomen en/ of de agrarische bestemming in het bestemmingsplan wordt gewijzigd in bos of natuur.

[ter vervanging van de reactie op de zienswijze onder nummer 101 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057]

De zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van het besluit. Beide dagrecreatieterreinen bestaan uit plassen (beide ontstaan door zandwinning), recreatiestranden, parkeerterreinen en verspreide bebouwing. Het Heerderstrand omvat daarnaast nog een golfbaan bestaande uit grasvelden met verspreide beplanting. Deze terreindelen zijn op kaart uitgezonderd voor zover deze terreinen in 2000 (ten tijde van het publiceren van het Vogelrichtlijnbesluit) niet bestonden uit terreinen die behoren tot het leefgebied van de (vogel)soorten waarvoor het gebied is aangewezen (overigens zijn in deze gedeelten evenmin habitattypen of soorten van de Habitatrictlijn aanwezig). Bebouwing en verhardingen waren al tekstueel uitgezonderd. De toevoeging van het Habitatrictlijngebied rond de Zandenplas is ongedaan gemaakt omdat in de beroepsprocedure is gebleken dat de toevoeging na de plaatsing van het gebied Veluwe op de Lijst van gebieden van communautair belang onvoldoende onderbouwd was (deze met bomen begroeide randzone blijft echter wel onderdeel uitmaken van het Vogelrichtlijngebied).

[toevoeging na de zienswijze onder nummer 116 in paragraaf 3.2 van Bijlage C van besluit PDN/2014-057] 117. *Een inspreker verzoekt landgoed De Leperkoen, ten noordoosten van Lunteren, buiten de Natura 2000-begrenzing te plaatsen.*

De zienswijze heeft niet geleid tot wijziging van het besluit. Het gebied maakt reeds sinds 2000 deel uit van het toen aangewezen Vogelrichtlijngebied en het maakt reeds sinds 2004 deel uit van het Habitatrictlijngebied zoals geplaatst op de Lijst van gebieden van communautair belang. In dit geval wijst niets erop dat de begrenzing toentertijd verkeerd is vastgesteld. De Leperkoen is een bebost landgoed waarvan ca. 15 ha in gebruik is als verblijfsrecreatieterrein. Vanwege de geringe aanwezigheid van bebouwing is dit terrein geschikt als voedselgebied voor de wespdiel (bebouwing > 50 m uit elkaar) en waarschijnlijk zelfs ook nog voor de zwarte specht. Het terrein maakt eveneens onderdeel uit van de bos- en natuurterreinen van de Veluwe, wat de basis vormt voor de begrenzing als Habitatrictlijngebied volgens paragraaf 3.3 van deze Nota van toelichting.